

УДК 341.72

DOI <https://doi.org/10.32836/2521-6473.2021-2.17>

Є. Є. Фурса, кандидат юридичних наук,
член Німецько-українського об'єднання юристів,
Генеральне консульство України

ВПЛИВ МІСЦЯ ТА ПОРЯДКУ ВЧИНЕННЯ КОНСУЛОМ НОТАРІАЛЬНОЇ ДІЇ НА РОЗМІР КОНСУЛЬСЬКОГО ЗБОРУ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ

У статті розкривається одне із загальних правил вчинення нотаріальних дій консулом – місце вчинення нотаріальної дії та проблеми, які виникають на практиці щодо визначення такого місця з урахуванням різних видів нотаріальних проваджень, зокрема щодо забезпечення доказів, спадкування тощо, а також правило оплати за вчинення нотаріальної дії консулом.

Із цією метою автором проаналізований Консульський статут України та Положення про порядок учинення нотаріальних дій у дипломатичних представництвах та консульських установах України, Віденську конвенцію про консульські зносини та наукові праці вчених, що надало йому можливість установити деякі суперечності між цими актами щодо визначення місця вчинення нотаріальних дій консулом та необхідності доповнити ці акти нормами чи внести зміни в існуючі з метою уточнення чи розширення місця вчинення нотаріальної дії з урахуванням її специфіки та територіального критерію. Автором проаналізовано деякі види нотаріальних дій та звернено увагу на те, що в законі по деяких із них чітко встановлено місце вчинення нотаріальної дії. Але консул під час учинення тих дій, які належать до його компетенції, має враховувати як предметний, так і територіальний критерії, норми іноземного права країни перебування та міжнародних договорів. Особливо це має істотне значення у провадженнях при забезпеченні доказів, спадкуванні нерухомого майна, яке належало спадкодавцеві та знаходиться на території різних країн. Цікавими для аналізу є такі нотаріальні дії, як вчинення виконавчого напису на зобов'язаннях, передача в депозит грошових сум та цінних паперів. Щоб показати специфіку вчинення таких нотаріальних дій, автор звернувся до аналізу Договору про правову допомогу та правові відносини між Україною та Республікою Польща в цивільних і кримінальних справах. Адже саме така специфіка вчинення нотаріальної дії, а зокрема і місце її вчинення, істотно впливають на розмір консульського збору.

Ключові слова: консул, нотаріальна дія, місце вчинення нотаріальної дії, консульський округ, консульський збір.

Ye. Ye. Fursa. The influence of the place and procedure of consulation of a notarial action by the consul on the amount of the consular fee: current issues

This article reveals one of the general rules of notarial acts by the consul – the place of notarial acts and the problems that arise in practice to determine such a place, taking into account different types of notarial proceedings, in particular, to provide evidence, inheritance and more.

To this end, the author analyzed the Consular Statute of Ukraine and the Regulations on notarial acts in diplomatic missions and consular posts of Ukraine, the Vienna Convention on Consular Relations and Scientific Work of Scholars, which allowed him to establish some contradictions between these acts to determine the place of notarial acts and the need to supplement these acts with norms or make changes to existing ones in order to clarify or expand the place of notarial act, taking into account its specifics and territorial criteria. The author analyzes some types of notarial acts and draws attention to the fact that the law on some of them clearly establishes the place of notarial acts. But the consul in taking those actions that fall within his competence, must take into account both substantive and territorial criteria, the rules of foreign law the host country and international treaties. This is especially important in proceedings for the provision of evidence, inheritance of real estate that belonged to the testator and is located in different countries. Notary actions such as making a writ of execution on liabilities, transferring money and securities on deposit are interesting for analysis.

To show the specifics of such notarial acts, the author turned to the analysis of the Agreement on Legal Assistance and Legal Relations between Ukraine and the Republic of Poland in civil and criminal cases. After all, it is this specificity of the notarial act, but also in particular the place of its commission significantly affect the size of the consular fee. To this end, the author analyzes the Regulations on Consular Fees and establishes different approaches to its definition and proposes criteria that should be enshrined in law and take them into account when formulating consular fees, which should be taken into account by heads of diplomatic and consular posts.

Key words: consul, notarial act, place of notarial act, consular district, consular fee.

Постановка проблеми. Місце вчинення нотаріальної дії, сам порядок вчинення та її специфіка впливають на визначення розміру консульського збору, оскільки такий розмір істотно збільшується, що потрібно враховувати у формуванні тарифів консульського збору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання місця вчинення нотаріальних дій консула як одного із загальних правил вчинення нотаріальних дій на теоретичному рівні вченими практично не досліджувалось. Вчена О.О. Гріненко розглядала лише це питання в загальному аспекті нотаріальної про-

© Є. Є. Фурса, 2021

цедури, відповідно до якої консули вчиняють нотаріальні провадження [1, с. 91–102]. Автор же звертався до цієї тематики для написання кандидатської дисертації, але лише в контексті місця вчинення нотаріальної дії щодо спадкування майна [2, с. 8–13]. Проте ніхто з учених не розглядав комплексно питання про вплив сутності (предмету) нотаріальної дії, місця її вчинення та порядку вчинення на розмір консульського збору.

Мета статті. Автор поставив собі за мету в даній науковій статті проаналізувати практичні питання, зокрема: як впливає місце вчинення нотаріальної дії, сутність нотаріального провадження і специфіка його вчинення на розмір консульського збору? Проведення наукового дослідження зумовлено необхідністю узгодження таких актів, як: Консульський статут України, Положення про порядок учинення нотаріальних дій у дипломатичних представництвах та консульських установах України, Віденська конвенція про консульські зносини щодо місця вчинення консулом нотаріальних дій. А далі показати, як ці фактори впливають на розмір консульського збору, з метою внесення доповнень до Положення про консульський збір та зазначення в законодавстві факторів, які можуть впливати на визначення його розміру консульської установи.

Виклад основного матеріалу. Якщо розглядати місце вчинення нотаріальної дії консулом, то зовні всі питання зрозумілі й однозначно сформульовані. Так, згідно зі ст. 45 Консульського статуту України (далі – Консульський статут) нотаріальні дії вчиняються в приміщенні консульської установи України [3]. В окремих випадках нотаріальні дії можуть бути вчинені поза зазначеною установою. У п. 2.1. розділу 2 «Загальні правила вчинення нотаріальних дій» Положення про порядок учинення нотаріальних дій у дипломатичних представництвах та консульських установах України, затвердженого Міністерством юстиції України і Міністерством закордонних справ України [4], деталізуються випадки, за яких нотаріальні дії можуть бути вчинені поза межами вказаних приміщень. Зокрема, коли фізична особа не може з'явитися в зазначені приміщення, наприклад, особа прикута до ліжка, а також коли того вимагають особливості вчинюваних нотаріальних дій, вони вчиняються поза межами вказаних приміщень, але в межах території діяльності дипломатичного представництва або консульської установи, тобто в межах консульського округу. Так, на сайті відділення Посольства України в Парижі (Франція) передбачено проведення виїзних консульських обслуговувань, під час яких вони можуть відвідувати арештованих і хворих громадян України, зокрема для посвідчення заповітів, спадкових договорів та інших правочинів, пов'язаних зі спадкуванням [5], а на сайті відділення Генерального консульства в м. Гамбург (Німеччина) передбачено, що четвер є днем прийому громадян, які мають вади фізичного здоров'я, та проведення виїзних консульських обслуговувань, відвідання арештованих і хворих громадян України [6].

Але концептуально важливо, що в Консульському статуті відокремлено Главу VII «Функції консула щодо майна громадян України» Розділу II від Глави XI «Нотаріальні дії» Розділу III, що за своєю суттю виключає статті 36–38 з переліку нотаріальних дій, що вчиняються консулами. Але це неправильний підхід, оскільки в ст. 36 Консульського статуту йдеться про вжиття заходів для охорони майна, що залишилося після смерті громадянина України в іноземній країні, консулом. Але ж згідно з п. 2 ч. 1 ст. 38 Закону України «Про нотаріат» [7] таке нотаріальне провадження, як вжиття заходів до охорони спадкового майна, належить до компетенції консулів. Також згідно зі ст. 38 Консульського статуту консул може приймати на зберігання гроші, коштовності, цінні папери й документи, які належать громадянам України, але це є суміщенням таких нотаріальних дій, як: 12) прийняття в депозит грошових сум і цінних паперів та 14) прийняття на зберігання документів.

Отже, однозначно, що Глава VII «Функції консула щодо майна громадян України» і відповідні статті 36–38 з Розділу II мають бути віднесені до Глави XI «Нотаріальні дії» Розділу III. Консульського статуту. Тоді спеціальні повноваження консула щодо продажу майна і надіслання коштів, виручених за залишене майно, що може зіпсуватись, а так само за надмірної дорожнечі зберігання такого майна, буде свідчити про специфіку діяльності консула з учинення нотаріального провадження.

Дійсно, може виникнути питання про те, яку нотаріальну функцію виконуватиме консул у разі прийняття спадкового майна для передачі спадкоємцям, які перебувають в Україні (ст. 38 Консульського статуту). Такого провадження в Законі України «Про нотаріат» немає. У цьому провадженні, на нашу думку, проявляється зовнішньо правовий статус консула, який у державі перебування вправі діяти без спеціальних повноважень від імені спадкоємців, і це, з одного боку, коли консул відкрив спадкову справу. А з іншого боку, коли консули виконують доручення нотаріуса, який відкрив спадкову справу в Україні з ужиття заходів до охорони спадкового майна, яке знаходиться за кордоном, то він має право приймати майно, зокрема рухоме, від іноземних нотаріусів для передачі його спадкоємцям, яких визначить український нотаріус.

З наведеного випливає, що формальне відокремлення Глави VII «Функції консула щодо майна громадян України» Розділу II від Глави XI «Нотаріальні дії» Розділу III може негативно позначитися й на нарахуванні та сплаті консульського збору, оскільки в Положенні про консульський збір [8] не відображено окремо дій, що входять до Глави VII Розділу II Консульського статуту.

Якщо буквально аналізувати вчинення нотаріальних дій консулами України згідно з їхнім змістом та з урахуванням місця, де вони мають бути вчинені, то неодмінно виникне питання про собівартість такої нотаріальної дії. Зокрема, для вжиття заходів до охорони спадкового майна консул має виїжджати на місце, де знаходиться таке майно, для проведення його опису, тому транспортні витрати мають входити в собівартість учиненої консулом нотаріальної дії. І такі витрати можуть бути значними.

Згідно з п. п. б) п. 1 ст. 1 Віденської конвенції та ст. 2 Консульського статуту під *консульським округом* розуміється район, відведений консульській установі для виконання консульських функцій. Згідно зі ст. 6 Консульського статуту місцезнаходження консульської установи, її клас та консульський округ визначаються Міністерством закордонних справ України за погодженням з державою перебування. У п. 2.1 Положення має місце загальне правило щодо місця вчинення нотаріальної дії консулом – у межах консульського округу. Але в статтях 6, 7, 8 Віденської конвенції передбачені випадки, коли консульські функції консулом можуть виконуватися поза межами його консульського округу [9]. Отже, виходячи з консульської практики та ст. 6 Віденської конвенції про консульські зносини, природи деяких нотаріальних проваджень, обставин, за яких потребується вчинити нотаріальну дію, та місця вчинення нотаріальних дій, можна зробити висновок, що консул може вчиняти нотаріальні дії не лише в межах свого консульського округу. Так, за заявою особи – громадянина України, який перебуває у в'язниці – консул може посвідчувати заповіт за місцем його знаходження, а в'язниця може знаходитися поза межами консульського округу. Заходи щодо охорони спадкового майна консулом можуть також уживатись поза межами консульської установи, оскільки майно може знаходитись частково як в окрузі діяльності консула, так і в іншому окрузі [10]. Але в такому випадку консульська посадова особа має отримати згоду країни перебування. Це не стосується випадку, коли консульський округ визначений не тільки межами однієї країни, а і двох. Наприклад, Консульський відділ Посольства України в Республіці Індія за сумісництвом здійснює діяльність у таких країнах зони відповідальності, як: Республіка Індія (всі штати та союзні території), Народна республіка Бангладеш, Королівство Бутан, Мальдівська Республіка, Непал, Демократична Соціалістична Республіка Шри Ланка [11]; в Нігерії межі консульського округу: Нігерія, Бенін, Гана, Гамбія, Камерун, Сан-Томе і Прінсіпі, Того, Сьєрра-Леоне [12]; у Сінгапурі консульський округ обмежується Республікою Сінгапур, Брунеєм Деруссалам [13]. В останньому випадку консульський округ охоплюватиме територію двох країн і може встановлюватися за принципом повідомлення третьої країни про межі повноважень консульської установи і відсутності явно вираженого заперечення проти цього з боку обох країн, на територіях яких діятиме така установа. Звідси випливає, що консул може діяти навіть на території третьої країни, якщо будуть повідомлені про це уповноважені органи такої країни, але собівартість учинюваної нотаріальної дії істотно зростатиме, про що слід повідомити заінтересовану особу. Отже, з огляду на Віденську конвенцію про консульські зносини в основу компетенції консула слід покласти територіальний критерій, з урахуванням якого він може забезпечувати докази, необхідні, наприклад, для спадкування майна: 1) у межах консульського округу; б) поза межами консульського округу в державі перебування; 3) в іншій державі; 4) у державі перебування від імені третьої держави, але з певними застереженнями [14, с. 5].

При цьому до вартості вчинення нотаріальної дії має входити й консульський збір, який за своєю суттю має враховувати і *місце вчинення нотаріальної дії*. Цілком очевидно, що вчинення нотаріальної дії в приміщенні консульської установи, де є в наявності все необхідне обладнання і технічний персонал, здійснити простіше, ніж у приміщенні, яке належало спадкодавцю. Тим не менш, згідно з Додатком № 2 до Положення про консульський збір України встановлено, що за вжиття заходів до охорони спадкового майна передбачається сплачувати 100 дол. США, а за видачу свідоцтва про право на спадщину – 0,5 відсотка суми спадщини, але не менше 100 дол. США.

Вважаємо, що сутність відповідної нотаріальної дії, процедура її вчинення не завжди враховуються у визначенні консульського збору. Так, описати значну кількість речей, що кваліфікуються як рухоме майно, оцінити їх за місцем знаходження значно складніше, ніж скласти свідоцтво про право на спадщину, до якого зазвичай входить лише коштовне майно. При цьому в консульський збір щодо свідоцтва про право на спадщину закладено динамічний складник – вартість спадкового майна, а консульський збір щодо вжиття заходів до охорони спадкового майна – тільки конкретну цифру. При цьому за видачу свідоцтва про право власності на частку в спільному майні подружжя у разі смерті одного з подружжя встановлений консульський збір у 30 дол. США, але ж від консула вимагатиметься вчинення приблизно таких самих дій, як і під час видачі свідоцтва про право на спадщину. Дійсно, як не важко помітити, під час видачі свідоцтва про право власності на частку в спільному майні подружжя в разі смерті одного з них майна буде вдвічі більше, ніж під час видачі свідоцтва про право на спадщину, оскільки спадкове майно в такому разі буде виділятися зі спільної сумісної власності. Звідси випливає, що консульський збір за видачу свідоцтва має бути або більшим, або дорівнювати 100 дол. США, оскільки складність цих нотаріальних проваджень буде подібною.

Проаналізуємо для порівняння вчинення консулом виконавчих написів, де передбачається стягувати такий консульський збір: 1 відсоток суми, що стягується, або 1 відсоток вартості майна, яке підлягає витребуванню, але не менше 15 дол. США і не більше 200 дол. США. При цьому не враховується питання про те, де має діяти виконавчий напис – в Україні чи в іноземній країні, і чи може консул вчинити виконавчий напис на договорі, що встановлює заборгованість.

Складність цього питання важко переоцінити, оскільки тут вважаємо необхідним виходити з таких положень, а саме: по-перше, з п. 1.4. глави 16 розділу II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України [15] випливає, що виконавчий напис вчинюється нотаріусом незалежно від місця виконання вимоги, місцезнаходження боржника або стягувача, що надає можливість консулу вчиняти виконавчий напис на документах, які діятимуть в Україні й в іноземній країні.

Але для визнання виконавчого напису на території іноземної країни замало, щоб в Україні не існувало обмежень із приводу місця виконання вимоги. Отже, по-друге, для вчинення виконавчого напису на договорі з іноземним елементом варто уважно проаналізувати міжнародний договір, де регламентуються питання правової допомоги між країнами. Зокрема, у ст. 33 Договору між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини в цивільних і кримінальних справах [16] має місце регламентація зобов'язань, що виникають із договірних відносин. Але нічого в цій статті з приводу врегулювання випадків виникнення правопорушень шляхом учинення виконавчих написів не сказано, а передбачається компетенція певного суду за місцем проживання або юридичною адресою відповідача, а також компетенція суду тієї Договірної Сторони, на території якої має місце проживання, або юридичної адреси позивача, якщо на цій території знаходиться предмет спору або майно відповідача. Характерною рисою цієї статті є ч. 3, де зазначено буквально так: «Компетенція <...> може бути змінена за згодою учасників договірних відносин».

Якщо ми виходимо з права сторін надати юрисдикцію на вирішення спору третейському або арбітражному суду, то така угода має діяти і у відносинах з іноземним елементом, що змінює компетенцію судів. Якщо ж сторони домовилися про врегулювання правопорушення, яке зводиться до невиконання однією зі сторін умов договору, за допомогою виконавчого напису нотаріуса, то такий виконавчий напис цілком на законних підставах може вчинити консул іноземної держави. Так, учасники договірних відносин, суб'єктами яких є українські й польські особи, вправі підпорядкувати свої відносини законодавству України, незважаючи на те, що вони мають місце на території Польщі (ч. 1 ст. 33 Договору між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини в цивільних і кримінальних справах).

Така авторська гіпотеза потребує подальшого конструктивно-критичного аналізу через те, що в Україні питання вчинення виконавчих написів нотаріусами мають істотні проблеми у вирішенні, про що свідчить судово-практична, а також поглиблена специфіка у врегулюванні. Зокрема, крім Закону України «Про нотаріат» і Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, для правильного вчинення виконавчого напису потрібно дослідити також Перелік документів, за якими стягнення заборгованості провадиться в безспірному порядку на підставі виконавчих написів нотаріусів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29 червня 1999 р. № 1172 [17]. Тому, не знаючи специфіки вчинення виконавчого напису в іноземній країні, консул не може радити його вчиняти. Водночас такі дискусійні питання мають вирішувати представники міністерств юстиції України та Республіки Польща, а також уповноважені органи інших іноземних країн, і, відповідно, мають конкретизуватися договори про правову допомогу між країнами. Це питання актуалізується у зв'язку з тим, що взятий Україною курс на євроінтеграцію потребує узгодження правової системи України з країнами європейського співтовариства, а також внесення відповідних змін до законодавства України з метою завчасної адаптації відповідного досвіду.

Цікаве положення регламентовано в ст. 40 Договору між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини в цивільних і кримінальних справах, оскільки в цій нормі встановлене однозначне правило, що заповіт відкриває та оголошує компетентний орган тієї Договірної Сторони, на території якої знаходиться заповіт. Засвідчена копія заповіту, а також копія протоколу відкриття й оголошення заповіту, пересилаються відповідному органу, до компетенції якого належить ведення спадкової справи. Незважаючи на те, що цей Договір є одним із найбільш широких за правовим змістом, вважаємо, слід конкретизувати, який «орган Договірної Сторони» маєтись на увазі. Зокрема, консули вправі посвідчувати заповіти, включаючи секретні, й у Положенні про порядок вчинення нотаріальних дій консулом регламентовано не тільки процедуру його посвідчення, а й оголошення. Але в Положенні про консульський збір не регламентовано вартість учинення консулом такого провадження, як оголошення секретного заповіту. Вартість цієї нотаріальної дії слід регламентувати в Положенні, оскільки не можна змішувати таку нотаріальну дію, як посвідчення заповіту, з його оголошенням.

Але під час визначення місця вчинення нотаріальної дії консулом слід, окрім загального правила, що нотаріальна дія має вчинятися в межах консульського округу, враховувати й інші територіальні обмеження щодо вчинення певних нотаріальних дій. Візьмемо для прикладу таку нотаріальну дію, як прийняття в депозит грошей та цінних паперів (п. 12 ст. 38 Закону). У процедурі вчинення даного нотаріального провадження п. 3.16 Положення передбачено, що прийняття консулом грошових сум та цінних паперів провадиться за місцем виконання зобов'язання, яке встановлюється в договорі, а якщо воно не встановлено, виконання зобов'язання провадиться за місцем, передбаченим ст. 532 Цивільного кодексу України [18] (далі – ЦК). Зокрема, виконання провадиться:

- 1) за зобов'язанням про передання нерухомого майна – за місцезнаходженням цього майна;
- 2) за зобов'язанням про передання товару (майна), що виникає на підставі договору перевезення, – за місцем здавання товару (майна) перевізникові;
- 3) за зобов'язанням про передання товару (майна), що виникає на підставі інших правочинів, – за місцем виготовлення або зберігання товару (майна), якщо це місце було відоме кредиторіві на момент виникнення зобов'язання;
- 4) за грошовим зобов'язанням – за місцем проживання кредитора, а якщо кредитором є юридична особа, – за її місцезнаходженням на момент виникнення зобов'язання. Якщо кредитор на момент виконання

зобов'язання змінив місце проживання (місцезнаходження) і сповістив про це боржника, зобов'язання виконується за новим місцем проживання (місцезнаходженням) кредитора з віднесенням на кредитора всіх витрат, пов'язаних зі зміною місця виконання;

5) за іншим зобов'язанням – за місцем проживання (місцезнаходженням) боржника.

Але певні нотаріальні дії вчиняються з огляду на такі правила:

1) ст. 55 – посвідчення правочинів щодо відчуження, іпотеки житлового будинку, квартири, дачі, садового будинку, гаража, земельної ділянки, іншого нерухомого майна, а також правочинів щодо відчуження, застави транспортних засобів, що підлягають державній реєстрації, провадиться за місцезнаходженням (місцем реєстрації) цього майна або за місцезнаходженням (місцем реєстрації) однієї зі сторін відповідного правочину.

2) ст. 60 – заходи до охорони спадкового майна вживаються за місцем знаходження спадкового майна;

3) ст. 71 – свідоцтво про право власності на частку в спільному майні подружжя в разі смерті одного із них видається за місцем відкриття спадщини; ст. 73 – нотаріус за місцем розташування жилого будинку, квартири, дачі, садового будинку, гаража, іншого нерухомого майна чи місцем розташування земельної ділянки, або за місцезнаходженням однієї зі сторін правочину накладає заборону їх відчуження;

4) ст. 85 – прийняття нотаріусом у депозит грошових і цінних паперів провадиться за місцем виконання зобов'язання;

5) ст. 103 – якщо міжнародним договором встановлено інші правила про нотаріальні дії, ніж їх містить законодавство України, то під час вчинення нотаріальних дій застосовують правила міжнародного договору.

З формального боку, якщо нотаріальна дія вчиняється поза приміщенням дипломатичного представництва чи консульської установи України, в посвідчувальному написі та в реєстрі для реєстрації нотаріальних дій зазначається місце вчинення нотаріальної дії (вдома, у лікарні тощо) із вказівкою адреси, а також часу вчинення нотаріальної дії та причин, з яких нотаріальна дія була вчинена поза вказаними приміщеннями. Але питання про можливість учинення тих самих нотаріальних дій за участі іноземного елемента, або коли посвідчені консулом документи діятимуть у країні перебування консула, повинні бути з'ясовані за участі Міністерства юстиції України, оскільки саме воно уповноважене на міждержавні зносини з іноземними державами згідно з договорами про правову допомогу. Вважаємо, що в цьому випадку певним орієнтиром під час складання в майбутньому договорів про правову допомогу з іноземними країнами може слугувати Договір між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини в цивільних і кримінальних справах. Але і в ньому мають бути відображені й конкретизовані повноваження консулів із вчинення нотаріальних дій.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. З наведеного вище можна зробити висновок і про те, що в основному діяльність консулів урегульована і дозволяє їм діяти відповідно до законодавства України, але за більш докладного аналізу у відносинах з іноземним елементом існують істотні неузгодженості, що стосуються відсутності інформації про сумісність учинення консулом нотаріальних дій, наслідком яких будуть документи, які мають діяти в країні перебування. Це питання актуальне насамперед для України, оскільки багато наших співвітчизників перебуває в багатьох країнах світу, тому для забезпечення їхніх інтересів Україна має бути активною на зовнішній арені.

Вважаємо, що Положення про консульський збір має бути переглянуте на предмет вартості вчинення нотаріальних дій, виходячи з їхньої сутності і складності порядку вчинення, а також місця їх вчинення. Також слід доповнити Положення щодо вартості такої нотаріальної дії, як зберігання і оголошення секретного заповіту консулом. Автор також піднімав питання про можливість консулів мати безпосередній доступ до єдиних електронних реєстрів [2, с. 9], тобто щоб вони самі могли реєструвати посвідчені ними правочини, зокрема посвідчені ними заповіти, включаючи секретні, довірності, й тим самим вчинення консулом реєстраційних дій та їх оплата будуть поповнювати державний бюджет.

Список використаних джерел:

1. Грінченко О.О. Правовий статус консула при виконанні нотаріальної функції : науково-практичний посібник. Київ : Видавець Фурса С.Я., КНТ, 2005. 252с.
2. Фурса Є.Є. Вчинення консулом нотаріальних дій щодо спадкування майна : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2015. 19 с.
3. Консульський статут України, затверджений Указом Президента України від 2 квітня 1994 року № 127/94. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/127/94#o122>
4. Положення про порядок вчинення нотаріальних дій консулом, яке затверджено Наказом Міністерства юстиції України, Міністерства закордонних справ України 27.12.2004 № 142/5/310. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1649-04#Text>
5. Посольство України у Французькій республіці. URL: <http://france.mfa.gov.ua/ua/consular-affairs/services/notarial-services>
6. Генеральне консульство України у м. Гамбурзі. URL: <https://frankfurt.mfa.gov.ua/ua/consular-affairs/appointment>

7. Закон України «Про нотаріат». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>
8. Положення про консульський збір, затверджене Наказом Міністерства закордонних справ України 23.04.2018 р. № 182. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-18#Text>
9. Фурса Є.Є. Актуальні питання забезпечення доказів консулом (на прикладі нотаріальних проваджень щодо спадкування). *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 12. С. 160.
10. Фурса Є.Є. Актуальні питання забезпечення доказів консулом (на прикладі нотаріальних проваджень щодо спадкування). *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 12. С. 156–164.
11. Посольство України в Республіці Індія. URL: <https://india.mfa.gov.ua/zapis-na-konsulskij-prijom>
12. Посольство України у Федеративній Республіці Нігерія. URL: <https://nigeria.mfa.gov.ua>
13. Посольство України в Республіці Сінгапур. URL: <https://Singapore.mfa.gov.ua>
14. Фурса Є.Є. Вчинення консулом нотаріальних дій щодо спадкування майна : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2015. 19 с.
15. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затверджений Наказом Міністерства юстиції України 22.02.2012 р. № 296/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12#n938>
16. Договір між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_174#o177
17. Перелік документів, за якими стягнення заборгованості провадиться у безспірному порядку на підставі виконавчих написів нотаріусів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29 червня 1999 р. № 1172. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1172-99-%D0%BF#Text>
18. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>